

ET

ET

ET



EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 14.10.2009
KOM(2009) 154 lõplik

2009/0157 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste ja ametlike dokumentide
tunnustamist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist**

{SEK(2009) 410}
{SEK(2009) 411}

SELETUSKIRI

1. Ettepaneku taust

1.1. Üldine taust

Euroopa Ühenduse asutamislepingu (edaspidi „asutamisleping”) artikliga 61 on ette nähtud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala järkjärguline loomine, võttes muu hulgas meetmeid tsiviilasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas. Artiklis 65 on konkreetselt osutatud meetmetele, mille eesmärk on täiustada ja lihtsustada tsiviil- ja kaubandusajades tehtud otsuste, kaasa arvatud kohtuväliste otsuste vastastikust tunnustamist ja täitmist ning edendada liikmesriikides seaduste ja kohtualluvuse konflikti suhtes kohaldatavate eeskirjade kokkusobivust. Nimetatud sätete alusel seni vastu võetud õigusaktide, sealhulgas määruse (EÜ) 44/2001¹ kohaldamisalasse ei kuulu pärimisküsimused.

Pärimisõigusi käsitleva Euroopa õigusakti vastuvõtmine oli üheks esmatähtsaks eesmärgiks juba 1998. aasta Viini tegevuskavas². Haagi programmis³ tehakse ettepanek võtta vastu õigusakt, mis hõlmaks kogu kõnealust teemaderingi: kohaldatavat õigust, kohtualluvust ja otsuste tunnustamist, haldusmeetmeid (pärimistunnistused, testamentide registreerimine), jne. Kooskõlas mõjuhinna järeldustega käsitletakse testamendiregistri küsimust mõne ühenduse algatuse raames edaspidi.

1.2. Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhinna aruandest selgub piiriüleste pärimisasjade osatähtsus Euroopa Liidus. Erinevaid materiaalõigusnorme ning rahvusvahelist kohtualluvust ja kohaldatavat õigust käsitlevaid sätteid on väga palju ning rahvusvaheliste pärimisasjade puhul on sageli võimalik pöörduda korraga mitme asutuste poole. Nimetatud olukord ning sellest tulenev pärimisasjade killustatus takistavad isikute vaba liikumist Euroopa Liidus. Seepärast on oma õiguste teostamine rahvusvaheliste pärimisasjade puhul praegu üsna keeruline. Asjaolu, et erinevaid eeskirju on nii palju, ei võimalda inimestel täielikult teostada ka oma õigust eraomandile, mis aga Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt moodustab lahutamatu osa põhiõigustest, mille järgimist kohus tagab⁴. Käesoleva ettepaneku eesmärk on võimaldada Euroopa Liidus elavatel inimestel aegsasti korraldada oma pärandiküsimused ning tagada pärijate ja/või annakusaajate, muude surnuga seotud isikute ning pärandaja võlausaldajate õiguste kaitsmine tõhusal viisil.

2. Konsulteerimise tulemused ja mõjuhinna

Käesoleva ettepaneku ettevalmistamisele eelnesid põhjalikud konsultatsioonid liikmesriikide, teiste institutsioonide ja üldsusega. Komisjon tutvus Saksamaa Notariinstituuudi novembris 2002 koostatud uurimusega „Rahvusvahelised pärimisasjad Euroopa Liidus”⁵. 1. märtsil 2005

¹ EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1.

² EÜT C 19, 23.1.1999.

³ Vt 4.–5. novembril 2004 Brüsselis toimunud Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järeldused.

⁴ Euroopa Ühenduste Kohus, 28.4.1998, C-200/96 – *Metronome Musik*, EKL 1998 I-01953; 12.7.2005, C-154 ja 155/04 – *Alliance for Natural Health and others*, EKL 2005 I-06451.

⁵ <http://www.successions.org>.

avaldatud pärimisõigust ja testamente käsitleva rohelise raamatu⁶ kohta sai komisjon ligikaudu 60 vastust ning 30. novembril 2006 peeti selleletemaline avalik arutelu⁷. 1. märtsil 2006 moodustas komisjon eksperdirühma (PRM III/IV),⁸ kes kohtus ajavahemikus 2006–2008 seitse korda. 30. juunil 2008 korraldas komisjon liikmesriikide ekspertide kohtumise. Komisjonile esitatud seisukohad kinnitavad vajadust ühenduse õigusakti järele selles valdkonnas ning toetavad kava võtta vastu ettepanek, mis käsitleks muu hulgas kohaldatavat õigust, kohtualluvust, kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist ning Euroopa pärimistunnistust⁹. Nimetatud õigusakti vastuvõtmist toetavad ka Euroopa Parlament¹⁰ ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee¹¹. Komisjon on teostanud mõjuhindangu, mis on lisatud käesolevale ettepanekule.

3. Ettepaneku õiguslik külg

3.1. Õiguslik alus

Asutamislepingu artikli 67 lõikes 5 on sätestatud, et nõukogu võtab vastavalt artikliga 251 ettenähtud kaasotsustamismenetlusele vastu artikliga 65 ettenähtud meetmed, välja arvatud „perekonnaõigust käsitlevates küsimustes”.

Tuleb märkida, et enamikus liikmesriikidest, v.a Põhjamaad, loetakse pärimisõigust perekonnaõigusest lahus olevaks valdkonnaks, kuna pärimise puhul on ülekaalus varalised küsimused. Ka materiaaõiguse seisukohast on nimetatud kahe valdkonna vahel olulisi erinevusi. Pärimisõiguse põhieesmärk on määrata kindlaks pärimise käiku reguleerivad sätted ning reguleerida pärandi üleminekut. Erinevalt pärimisõigusest on perekonnaõiguse ülesandeks reguleerida eelkõige abielu ja kooselu, põlvnemise ja perekonnaseisuga seotud õigussuhteid. Selle põhiliseks ühiskondlikuks otstarbeks on perekondlike sidemete kaitsmine. Lisaks on pärimisõigus valdkond, kus õiguste omaja tahtel on oluline roll, samal ajal kui perekonnaõiguses on isikute tahtel suhteliselt väike kaal ning enamikku suhetest reguleeritakse avaliku korra normidega.

Seega on nimetatud kaks tsiviilõiguse valdkonda teineteisest piisavalt sõltumatud, et neid saaks käsitleda eraldi. Kuna asutamislepingu artikli 67 lõike 5 teise taande puhul on tegemist erandiga, peavad institutsioonid seda tõlgendama ja kohaldama väga täpselt. Seega ei kohaldata nimetatud erandit käesoleva pärimisküsimusi käsitleva määruses suhtes.

Ühenduse institutsioonidel on teatav otsustusvabadus hinnangu andmisel selle kohta, kas meede on vajalik siseturu nõuetekohaseks toimimiseks. Käesoleva ettepaneku eesmärk on kaotada kõik isikute vaba liikumist piiravad takistused, mis tulenevad erinevustest rahvusvahelisi pärimisküsimusi reguleerivates liikmesriikide õigusnormides.

⁶ KOM (2005) 65 lõplik, <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l16017.htm>.

⁷ http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/successions/news_contributions_en.htm.

⁸ ELT C 51, 1.3.2006, lk 3.

⁹

http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/successions/contributions/summary_contributions_successions_fr.pdf

¹⁰ 16. novembri 2006. aasta resolutsioon P6_TA(2006)0496.

¹¹ 26. oktoobri 2005. aasta arvamus (ELT C 28, 3.2.2006, lk 1–5).

3.2. Subsidiaarsuse põhimõte

Käesoleva ettepaneku eesmärke ei ole võimalik saavutada muul viisil kui rahvusvahelisi pärimisküsimusi reguleerivate ühiste eeskirjadega, mis peavad olema kõikide liikmesriikide jaoks ühesugused, et tagada kodanike jaoks õiguskindlus ja etteaimatavus. Seepärast oleksid liikmesriikide ühepoolsed meetmed selle eesmärgiga vastuolus. Haagi konventsioon pärimisasjade suhtes kohaldatava õiguse kohta (edaspidi „konventsioon”) ei ole siiani jõustunud¹². 5. oktoobri 1961. aasta Haagi konventsiooni testamentaarsete korralduste vormiga seotud kohtualluvuskonfliktide kohta on ratifitseerinud 16 liikmesriiki. Ühenduse huvides oleks soovitatav, et nimetatud konventsiooni ratifitseeriks ka ülejäänud liikmesriigid.

Kõik konsultatsioonid ja uurimused on kinnitanud käesolevas ettepanekus käsitletavate probleemide ulatust.

3.3. Proportsionaalsuse põhimõte ja vahendi valik

Käesolev ettepanek ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik selle eesmärkide saavutamiseks. Käesoleva ettepanekuga ei ühtlustata liikmesriikide pärimisõigust ega asjaõigust. Ettepanek ei mõjuta ka liikmesriikide pärandimaksu. Seetõttu võib riiklike maksusüsteemide erinevus rahvusvahelistes pärimisasjades endiselt põhjustada topeltmaksustamist või diskrimineerimist. Nende küsimuste käsitlemiseks kavatseb komisjon esitada 2010. aasta jooksul teatise.

Selleks et tagada kodanike jaoks õiguskindlus ja kindlustunne tuleviku suhtes, on vaja selgeid ja ühtseid eeskirju, mida on sobivaim kehtestada määruse vormis. Nimetatud eesmärke ei oleks võimalik saavutada, kui liikmesriikidel oleks eeskirjade rakendamisel valikuvabadus.

4. Märkused artiklite kohta

4.1. I peatükk: kohaldamisala ja mõisted

Artikkel 1

Mõistet „pärimine” tuleb tõlgendada iseseisvana ning see peab hõlmama kõiki pärimisega seotud küsimusi, eelkõige pärimise käiku, pärandvara valitsemist ja testamendi täitmist.

Määruse kohaldamisalast on välja jäetud õigused ja vara, mis lähevad üle muul viisil kui pärimise teel, st mitte ainult tavaõiguses tuntud ühisomandi (*joint property*) eri vormid, vaid ka kõik tsiviilõiguslikud kinked.

Usaldusühingu vormis asutatud fondide (*trust*) väljajätmine määruse kohaldamisalast ei takista kohaldamast pärimise suhtes õigust, mis reguleerib seda käesoleva määruse kohaselt.

Punktis j täpsustatakse, et määrust kohaldatakse pärandvaraga seotud asjaõiguste omandamise, kuid mitte nende sisu suhtes. Määrus ei mõjuta liikmesriikide asjaõiguste loetelu (*numerus clausus*), asjade ja õiguste liigitust ega nimetatud õiguste omajate eelisõiguste kindlaksmääramist. Seepärast ei tohiks põhimõtteliselt olla võimalik luua asjaõigusi, mida asja asukohariigi õiguses ei tunta. Pärimisõiguse tulemusel ei või asja asukohariigis kehtestada kasutusvaldusõigusi või asjaõiguse vorme, mida selles riigis ei tunta. Näiteks ei

¹² 1. augusti 1989. aasta Haagi konventsioon pärimisasjade suhtes kohaldatava õiguse kohta.

saa seada kasutusvaldust riigis, kus seda ei tunnustata. Nimetatud erandit ei kohaldata aga sellise asjaõiguse ülemineku suhtes, mida päritava asja asukohaliikmesriigis tunnustatakse.

Kohaldamisalast jäetakse välja ka asjaõiguste registreerimine, eelkõige kinnistusraamatu pidamine ja sellesse kannete tegemise või tegemata jätmise tagajärjed.

Artikkel 2

Kohus: Üldjuhul lahendatakse pärimisasjad kohtuväliselt. Käesolevas määruses kasutatakse mõistet „kohus” selle laias tähenduses ning see hõlmab ka kohtuväliseid asutusi, kes täidavad kohtuliku pädevusega seotud ülesandeid volituse alusel, nagu näiteks notarid ja kohtusekretärid.

4.2. II peatükk: Kohtualluvus

Artikkel 4

Pärimisasja lahendamiseks pädeva kohtu määramist reguleerivad sätted on liikmesriigiti väga erinevad. Selle tulemuseks on positiivsed konfliktid, mille puhul mitu liikmesriiki kinnitavad oma pädevust, ning negatiivsed konfliktid, mille puhul ükski liikmesriik ei tunnista ennast pädevaks. Selleks et vältida probleeme kodanike jaoks, on vaja ühtseid sätteid. Enamiku liikmesriikide sätete kohaselt on pädev asja lahendama liikmesriik, kus asus surnu viimane alaline elukoht ning mis on sageli ka tema vara asukohaks. Selle liikmesriigi kohtud on pädevad tegema otsuseid kõikides pärimisküsimustes, olenemata sellest, kas tegemist on hagimenetluse või hagita menetlusega.

Artikkel 5

Asja üleandmine selle arutamiseks paremaid võimalusi omavale kohtule ei tohiks olla automaatne juhul, kui surnu on valinud kohaldatavaks õiguseks mõne muu liikmesriigi õiguse. Pädeva kohtu määramisel tuleks arvesse võtta eelkõige surnu, pärijate, annakusaajate ja pärandaja võlausaldajate huve ning nende alalist elukohta. Selline säte võimaldaks leida tasakaalustatud lahenduse juhul, kui surnu elas enne surma lühikest aega liikmesriigis, mille kodanik ta ei olnud ning tema sugulased elavad endiselt tema päritoluliikmesriigis.

Artikkel 6

Kui surnu elukoht oli kolmandas riigis, tagab kõnealune säte ühenduses elavatele pärijatele ja võlausaldajatele juurdepääsu õiguskaitsele juhul, kui pärimisasi on tihedalt seotud mõne liikmesriigiga, kuna seal asub osa varast.

Artikkel 9

Kuna pärimisõiguse sätted ja asjaõigusi käsitlevad sätted on omavahel tihedalt seotud, peaks vara asukohaliikmesriigi kohtutel olema erakorraline pädevus juhul, kui selle liikmesriigi õigusega on ette nähtud meetmed, mida peavad võtma nimetatud kohtud. Nimetatud pädevus piirdub aga rangelt vara üleminekuga seotud asjaõigusi käsitlevate küsimustega.

4.3. III peatükk: Kohaldatav õigus

Artikkel 16

Ühtne süsteem

Konsultatsioonide käigus ilmneseid puudused, mis kaasnevad nn „pärandvara lahutava” süsteemiga, mille puhul pärandvara hulgas olevate vallasasjade suhtes kohaldatakse surnu elukohariigi õigust ning kinnisvara suhtes vara asukohariigi õigust. Selle tulemuseks on mitu varakogumit, millest igaühe suhtes kohaldatakse erinevat õigust ning mille puhul määratakse erinevalt ka pärijad ja nende osa pärandist, samuti pärandvara jagamine ja testamendi täitmine. Ühtsel süsteemil põhineva määruse vastuvõtmine võimaldaks pärimisasjade suhtes kohaldada ühte konkreetset õigust. See aitaks vältida nimetatud probleeme. Ühtne süsteem võimaldaks ka testaatoril kavandada vara õiglast jagamist pärijate vahel vara asukohast hoolimata.

Ühendav tegur: surnu viimaseks alaliseks elukohaks olnud riigi õigus

Määruse kohaselt kohaldatakse surnu viimaseks alaliseks elukohaks olnud riigi õigust ning mitte selle riigi õigust, mille kodanik ta oli, kuna elukohariigiga on surnul kõige tihedamad sidemed ning tihti asub seal ka enamik tema varast. Elukohariigi käsitlemine ühendava tegurina aitab isikul integreeruda asjaomases liikmesriigi ühiskonda ning võimaldab vältida diskrimineerimist isikute suhtes, kes elavad mõnes liikmesriigis, olemata selle kodanikud. Seepärast käsitatakse alalist elukohta ühendava tegurina paljude liikmesriikide kollisiooninormides ning kõikides uuemates õigusaktides, kaasa arvatud konventsioonis.

Artikkel 17

Kõikide liikmesriikide õigussüsteemides sätestatud kord, mis tagab surnu lähedaste ülalpidamise, eelkõige sundosa määramise. Kui testaator on sellise liikmesriigi kodanik, mille õigus ei nõua eluajal tehtud kingete tagastamist, võib ta nende kinnitamiseks valida pärimisasjas kohaldatavaks õiguseks oma liikmesriigi õiguse. Üks määruse põhieesmärkidest on tagada, et nimetatud korda järgitakse. Võimaldades testaatorile õiguse valikut, tuli leida tasakaal sellise valikuõigusega kaasnevate eeliste, nagu õiguskindlus ja pärandi kavandamise lihtsustamine, ning surnu lähedaste, eelkõige tema üle elanud abikaasa ja laste õigustatud huvide kaitse vahel. Seepärast ei saa testaator määruse kohaselt valida muud kui selle riigi õigust, mille kodanik ta on, ning tema valiku hindamisel tuleb arvestada üldreeglit, mille kohaselt kuulub kohaldamise elukohariigi õigus. Kui testaator on kasutanud oma õigust vabalt liikuda Euroopa Liidus, kuid soovib säilitada tihedad sidemed oma päritoluriigiga, saab ta nimetatud valikuõiguse alusel selliseid kultuurisidemeid hoida oma pärandi kaudu. Sellist lahendust soovitas ka Euroopa Parlament.

Muude valikute välistamine: määrusest on välja jäetud võimalus valida pärandi suhtes kohaldatavaks õiguseks testaatori abieluvararežiimi suhtes kohaldatav õigus. Selline säte oleks andnud rohkem valikuvõimalusi, kuna abieluvararežiimi puhul on abikaasadel suuremad õigused kohaldatava õiguse valimisel. See oleks aga olnud vastuolus eespool nimetatud eesmärkidega.

Artikkel 18

Äärmiselt oluline on ette näha sätted, mille alusel määratakse kindlaks õigus, mida kohaldatakse pärimislepingute ja vastastikuste testamentide suhtes, mis on kasutusel teatavates liikmesriikides, et korraldada näiteks äriühingu üleminekut või võimaldada üleelanud abikaasal kasutada abikaasade ühisvara.

Artikkel 21

Selle artikli eesmärk on võtta arvesse tavaõiguslike õigussüsteemide (nt Inglismaa) eripära, mille kohaselt isiku õigused ei lähe tema surma korral automaatselt üle pärijatele, vaid pärandvara valitseb pärandi hooldaja, kelle nimetab kohtunik, kes teostab ka järelevalvet hooldaja tegevuse üle.

Artikkel 22

Teatavat liiki kinnisvara, äriühingute või muud liiki vara pärimise suhtes kohaldatakse vara asukohaliikmesriigis erisätteid selle majandusliku, perekondliku või ühiskondliku otstarbe tõttu ning nimetatud sätete kohaldamist ei tohiks takistada. Nimetatud erisätteid kohaldatakse näiteks talumajapidamiste suhtes. Kõnealust erandit tuleb tõlgendada väga kitsalt, et säiliks selle kooskõla käesoleva määruse üldeesmärgiga. Eelkõige ei kohaldata seda nn pärandvara lahutamise korra ega sundosa suhtes.

Artikkel 27

Sätete kohaldamata jätmine avaliku korra kaalutlustel peaks olema võimalik ainult erandjuhtudel. Selle põhjuseks ei tohiks olla surnu lähedaste õigustatud huvide kaitsega seotud seadustevahelised erinevused, kuna see oleks vastuolus eesmärgiga kohaldada kogu pärandvara suhtes ühe ja sama riigi õigust.

4.4. IV peatükk: Tunnustamine ja täitmine

Selle peatüki sätteid põhinevad määruse (EÜ) nr 44/2001 asjaomastel sätetel. Määrusega on ette nähtud kõikide otsuste ja kohtulike kokkulepete tunnustamine, et kindlustada pärimisasjades vastastikuse tunnustamise põhimõtet, mille aluseks on vastastikune usaldus. Seepärast on tunnustamata jätmine põhjendatud üksnes vältimatutel juhtudel.

4.5. V peatükk: Ametlikud dokumendid

Arvestades ametlike dokumentide olulisust pärimisasjades, tuleks käesoleva määrusega tagada nende tunnustamine, mis võimaldaks nende vaba liikumist. Tunnustamine tähendab, et registreeritud dokumendil on nii sisu kui selles märgitud faktide poolest sama täielik tõendusjõud nagu asjaomase liikmesriigi ametlikel dokumentidel või nagu kõnealusel dokumendil selle välja andnud riigis ning et sellist dokumenti loetakse õigeks ja täitmisele pööratavaks käesolevas määruses sätestatud ulatuses.

4.6. VI peatükk: Euroopa pärimistunnistus

Rahvusvaheliste pärimisasjade kiire lahendamise huvides võetakse käesoleva määrusega kasutusele Euroopa pärimistunnistus. Et hõlbustada pärimistunnistuse kasutamist üle kogu ELi, tuleks vastu võtta pärimistunnistuse ühtne vorm ning määrata kindlaks asutused, kellel on rahvusvaheline pädevus neid välja anda. Selleks et tagada kooskõla sisulist kohtualluvust reguleerivate eeskirjadega, peaks pärimistunnistuse välja andma kohus, kes on ühtlasi pädev pärimisasja lahendama.

Nimetatud pärimistunnistus ei asenda teatavates liikmesriikides juba kasutusel olevaid tunnustusi. Seega tõendatakse pädeva asutuse liikmesriigis pärimisõigusi ning pärandi hooldaja või testamenditäitja volitusi selles liikmesriigis kehtiva menetluse kohaselt.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste ja ametlike dokumentide tunnustamist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 61 punkti c ja artikli 67 lõike 5 teist taanet,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut¹³,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹⁴,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühendus on seadnud endale eesmärgiks vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomise ja arendamise. Nimetatud ala järkjärguliseks loomiseks peab ühendus piiriülese mõjuga tsiviilasjades tehtava õigusosalase koostöö raames võtma meetmeid, mis on vajalikud siseturu tõrgeteta toimimiseks.
- (2) Asutamislepingu artikli 65 punkti b kohaselt tuleb nimetatud meetmetega muu hulgas edendada liikmesriikides seaduste ja kohtualluvuse konfliktide suhtes kohaldatavate eeskirjade kokkusobivust.
- (3) 15. ja 16. oktoobril 1999. aastal Tamperes toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kinnitati, et kohtuotsuste ja õigusasutuste muude otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte on tsiviilasjades tehtava õigusosalase koostöö nurgakivi, ning kutsuti nõukogu ja komisjoni üles võtma vastu meetmete programmi nimetatud põhimõtte rakendamiseks.
- (4) 30. novembril 2000 võttis nõukogu vastu meetmete programmi eelnõu, mis käsitleb tsiviil- ja kaubandusajades tehtud otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte rakendamist¹⁵. Programmis tutvustatakse kollisiooninormide ühtlustamise meetmeid, mille eesmärk on hõlbustada otsuste vastastikust tunnustamist. Samuti nähakse ette pärimisasju ja testamente käsitleva õigusakti vastuvõtmine, kuna see valdkond on

¹³ ELT C [...], [...], lk [...].

¹⁴ ELT C [...], [...], lk [...].

¹⁵ EÜT C 12, 15.1.2001, lk 1.

välja jäetud nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrusest (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades¹⁶.

- (5) Brüsselis 4. ja 5. novembril 2004 kokku tulnud Euroopa Ülemkogu võttis vastu uue programmi pealkirjaga „Haagi programm: vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamine Euroopa Liidus”¹⁷. Programmis rõhutatakse vajadust võtta 2011. aastaks vastu pärimisõiguse alane õigusakt, milles käsitletakse seaduste konflikte, kohtualluvust, kõnealuses valdkonnas tehtud otsuste vastastikust tunnustamist ja täitmist, Euroopa pärimistunnistust ja mehhanismi, mis võimaldaks saada täpseid andmeid selle kohta, kas Euroopa Liidu elanik oli teinud viimse tahte avalduse või testamendi.
- (6) Tuleks edendada siseturu häireteta toimimist, kaotades isikute vaba liikumist piiravad takistused, millega puutuvad praegu kokku inimesed, kes soovivad teostada oma õigusi rahvusvaheliste pärimisasjade puhul. Euroopa õigusruumis peavad kodanikud saama aegsasti korraldada oma pärandiga seotud küsimusi. Pärijate ja annakusaajate, teiste surnuga seotud isikute ning pärandaja võlausaldajate õigusi tuleb kaitsta tõhusal viisil.
- (7) Nimetatud eesmärkide saavutamiseks peaks käesolev määrus sisaldama sätteid kõnealuse valdkonnaga seotud kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, otsuste ja ametlike dokumentide tunnustamise ja täitmise ning Euroopa pärimistunnistuse kohta.
- (8) Käesoleva määruse kohaldamisalasse peaksid kuuluma kõik tsiviilõiguslikud pärimisega seotud küsimused, st isiku vara üleminek tema surma korral, olenemata sellest, kas vara ülemineku kohta on koostatud vabatahtlik dokument testamendi või pärimislepingu vormis või on tegemist vara üleminekuga seadusjärgse pärimise teel.
- (9) Kingete kehtivust ja tagajärgi käsitletakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruses (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I”)¹⁸. Seega tuleks need käesoleva määruse kohaldamisalast välja jätta, nagu ka muud õigused ja hüved, mis tekivad või lähevad üle muul viisil kui pärimise teel. See, kas asjaomane kinge või muu elus olevate isikute vahel kokku lepitud korraldus, millel on vahetu asjaõiguslik mõju, võib kaasa tuua kohustuse suurendada või vähendada pärandiosasid või võtta seda arvesse pärandiosade arvutamisel, tuleks kindlaks määrata käesoleva määruse alusel kohaldamise kuuluva pärimisõiguse alusel.
- (10) Käesolev määrus hõlmab küll kehaliste ja kehatute esemetega seotud asjaõiguste omandamist pärimisasja suhtes kohaldatava õiguse kohaselt, kuid liikmesriigi õiguse kohaselt võimalike asjaõiguste täielik loetelu (*numerus clausus*), mida põhimõtteliselt reguleerib asja asukohariigi õigus (*lex rei sitae*), peaks jääma asjaomase liikmesriigi kollisiooninormide kohaldamisalasse. Käesoleva määruse kohaldamisalast tuleks välja jätta ka asjaõiguste registreerimine, eelkõige kinnistusraamatu pidamine ja sellesse kannete tegemise või tegemata jätmise tagajärjed, mida samuti reguleerib kohalik õigus.

¹⁶ EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1.

¹⁷ ELT C 53, 3.3.2005, lk 1.

¹⁸ ELT L 177, 4.7.2008, lk 6.

- (11) Et võtta arvesse liikmesriikide erinevusi pärimisasjade lahendamisel, tuleks käesolevas määruses kasutada mõistet „kohus” selle laiemas tähenduses ning see peaks hõlmama ka kohtuväliseid asutusi, kes täidavad kohtulikke ülesandeid volituse alusel.
- (12) Arvestades ELi kodanike kasvavat liikuvust ning vajadust edendada sujuvat õigusemõistmist Euroopa Liidus ning tagada tegelike ühendavate tegurite olemasolu pärimisasja ja selle lahendamiseks pädeva liikmesriigi vahel, tuleks käesoleva määrusega ette näha, et kõikide pärandiga seotud küsimuste lahendamiseks on pädevad surnu viimaseks alaliseks elukohaks olnud liikmesriigi kohtud. Samadel põhjustel peaks käesolev määrus erandina ja teatavatel tingimustel võimaldama pädeval kohtul anda asi üle selle liikmesriigi kohtule, mille kodanik surnu oli, kui sellel kohtul on paremad võimalused asja arutada.
- (13) Vastastikuse tunnustamise hõlbustamiseks ei tohiks enam viidata siseriiklikele kohtualluvuse sätetele. Seega tuleks käesoleva määrusega kindlaks määrata, millisel juhul võib liikmesriigi kohtul olla teisene pädevus.
- (14) Et hõlbustada asjaajamist pärijate ja annakusaajate jaoks, kes elavad muus liikmesriigis, kui see, mille kohtud on pädevad pärimisasja arutama, peaks käesolev määrus võimaldama neil teha pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldus oma alaliseks elukohaks oleva riigi õigusega ettenähtud vormis ning vajaduse korral ka selle riigi kohtus.
- (15) Kuna pärimisõiguse sätted ja asjaõigusi käsitlevad sätted on omavahel tihedalt seotud, tuleks käesoleva määrusega ette näha vara asukohaliikmesriigi kohtute erakorraline pädevus juhul, kui selle liikmesriigi õiguse kohaselt peavad nimetatud kohtud võtma asjaõiguslikke meetmeid seoses vara üleminekuga või selle kandmisega kinnistusregistrisse.
- (16) Sujuva õigusemõistmise huvides tuleks vältida olukordi, kus kahes liikmesriigis tehakse vastandlikke otsuseid. Seepärast tuleks käesolevas määruses sätestada üldine menetluskord sarnaselt määrusega (EÜ) nr 44/2001.
- (17) Et kodanikud saaksid kasutada siseturu eeliseid täielikus õiguskindluses, peaks käesolev määrus võimaldama neil ette kindlaks teha, millist õigust nende pärimisasjade suhtes kohaldatakse. Kehtestada tuleks ühtlustatud kollisiooninormid, et vältida vastandlike otsuste tegemist eri liikmesriikides. Põhireegel peaks tagama, et pärimisasja suhtes kohaldatakse ette kindlaks tehtavat õigust, mis on kõige tihedamalt pärandiga seotud. Õiguskindluse huvides on vajalik, et nimetatud õigust kohaldataks kogu pärandvara suhtes olenemata selle liigist või asukohast, et vältida pärandi killustamisest tulenevaid probleeme.
- (18) Käesolev määrus peaks andma kodanikele õiguse valida oma pärandi suhtes kohaldatavat õigust, seeläbi avardades nende võimalusi korraldada oma pärandiga seotud küsimusi aegsasti. Nimetatud valik peaks olema rangelt piiratud, et kaitsta pärijate ja annakusaajate õigustatud ootusi.
- (19) Surma puhuks tehtud korralduste vormilist kehtivust käesoleva määrusega ei reguleerita. Liikmesriikides, kes on ratifitseerinud 5. oktoobri 1961. aasta Haagi konventsiooni testamendi vormile kohaldatava õiguse kohta, reguleerivad vormilist kehtivust nimetatud konventsiooni sätted.

- (20) Et hõlbustada teises liikmesriigis omandatud pärimisõiguste tunnustamist, peaks kollisiooninormides eelistama pärimislepinguid, tunnistades alternatiivseid ühendavaid tegureid. Kaitsta tuleks kolmandate isikute õigustatud ootusi.
- (21) Et hõlbustada pärimisõiguse alusel omandatud asjaõiguste üleminekut, ei tohiks käesolev määrus takistada teatavate, vara asukohariigi õiguses ammendavalt loetletud kohustuslike eeskirjade kohaldamist niivõrd, kuivõrd see ei lähe vastuollu käesoleva määruse üldeesmärgiga
- (22) Teatavat liiki kinnisvara, äriühingute või muud liiki vara pärimise suhtes kohaldatakse vara asukohaliikmesriigis erisätteid selle majandusliku, perekondliku või ühiskondliku otstarbe tõttu. Käesolev määrus ei tohiks takistada nimetatud erisätete kohaldamist. Kõnealust erandit pärimisõiguse kohaldamisest tuleb aga tõlgendada väga kitsalt, et säiliks selle kooskõla käesoleva määruse üldeesmärgiga. Eelkõige ei saa erandit kohaldada seoses kollisiooninormidega, mille kohaselt kinnisvara suhtes kohaldatakse muud õigust kui vallasvara ja sundosa suhtes.
- (23) Erinevused liikmesriikide sätetes, mis käsitlevad ühest küljest riigi õigust võtta enda valdusse surnu vara pärijate puudumise korral, ning teisest küljest olukordi, kus ühe või mitme isiku suremise järjekord ei ole teada, võivad viia vastandlike lahendusteni või hoopis lahenduse puudumiseni. Käesoleva määrusega tuleks ette näha terviklik lahendus, mis oleks kooskõlas liikmesriikide materiaalsoigusega.
- (24) Avaliku korra kaalutlustel peaks liikmesriikide kohtutel olema õigus erandkorras eirata välisriigi õigust, kui selle kohaldamine teataval kindlal juhul oleks vastuolus kohtu asukohariigi avaliku korraga. Siiski ei tohiks kohtud kohaldada avaliku korra kaalutlustel põhinevat erandit selleks, et vältida teise liikmesriigi õiguse kohaldamist või keelduda tunnustamast või täitmast teises liikmesriigis tehtud otsust, ametlikku dokumenti, kohtutoimingut või pärimistunnistust, kui see oleks vastuolus Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, ning eriti selle artikliga 21, mis keelab diskrimineerimise kõik vormid.
- (25) Arvestades, et käesoleva määruse üldeesmärgiks on liikmesriikide pärimisasjades tehtud otsuste vastastikune tunnustamine, tuleks määrusega ette näha otsuste tunnustamist ja täitmist käsitlevad eeskirjad, mis põhinevad määrusel (EÜ) nr 44/2001 ja mida vajaduse korral kohandatakse käesolevas määruses käsitletava valdkonna eripärast lähtuvalt.
- (26) Käesoleva määrusega tuleks tagada ametlike dokumentide tunnustamine ja täitmine, et võtta arvesse liikmesriikide erinevusi pärimisega seotud küsimuste lahendamisel. Sellegipoolest ei saa ametlike dokumente tunnustada samadel alustel kui kohtuotsuseid. Ametlike dokumentide tunnustamine tähendab, et neil on teises liikmesriigis nii sisu kui ka mõju poolest sama täielik tõendusjõud nagu dokumendi välja andnud riigis ning et sellist dokumenti loetakse kehtivaks, kuigi kehtivuse võib vaidlustada. Ametliku dokumendi kehtivuse võib alati vaidlustada selle välja andnud liikmesriigi kohtus vastavalt selles liikmesriigis sätestatud menetluskorrale.
- (27) Rahvusvaheliste pärimisasjade kiireks, ülemääraste kuludeta ja tõhusaks lahendamiseks Euroopa Liidus peaksid pärijad, annakusaajad, testamenditäitjad ja pärandi hooldajad saama hõlpsasti ja ilma kohtumenetluseta tõendada oma õigusi ja volitusi pärandvara asukohaliikmesriigis. Et hõlbustada sellise tõendusdokumendi

kasutamist kogu Euroopa Liidus, tuleks käesoleva määrusega luua Euroopa pärimistunnistuse ühtne vorm ning määrata kindlaks asutused, kes on pädevad tunnistusi välja andma. Subsidiaarsuspõhimõtte järgimise tagamiseks ei peaks nimetatud tunnistus asendama liikmesriikide sisemenetlusi. Käesolevas määruses tuleks täpsustada tunnistuse suhe nimetatud menetlustega.

- (28) Arvestades liikmesriikide vajadust täita oma rahvusvahelisi kohustusi, ei mõjuta käesolev määrus rahvusvahelisi konventsioone, mille osaliseks üks või mitu liikmesriiki on määruse vastuvõtmise ajal. Käesoleva määruse üldeesmärke silmas pidades peab liikmesriikide vahelistes suhetes määrus olema ülimuslik konventsioonide suhtes.
- (29) Käesoleva määruse kohaldamise hõlbustamiseks peaksid liikmesriigid olema kohustatud edastama teavet oma riigi pärimisõiguse kohta nõukogu 28. mai 2001. aasta otsusega 2001/470/EÜ¹⁹ loodud tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku raames.
- (30) Käesoleva määruse rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused²⁰.
- (31) Komisjonile tuleks eelkõige anda volitused muuta käesoleva määrusega ettenähtud vorme otsuse 1999/468/EÜ artiklis 3 sätestatud menetluse kohaselt.
- (32) Kui kohaldamisele kuuluva õiguse kindlaksmääramise aluseks on kodakondsuse mõiste, tuleks arvestada asjaolu, et teatavates tavaõigusel (*common law*) põhineva õigussüsteemiga riikides kasutatakse pärimisasjade puhul ühendava tegurina mõistet „alaline elukoht” (*domicile*) ja mitte mõistet „kodakondsus”.
- (33) Arvestades, et käesoleva määruse eesmärke, milleks on isikute vaba liikumine, ELi kodanike võimalus korraldada aegsasti oma pärandiga seotud rahvusvahelisi küsimusi ning pärijate, annakusaajate ning teiste surnuga seotud isikute ja pärandaja võlausaldajate õiguste kaitse, ei saa liikmesriigid üksi tegutsedes piisavalt hästi saavutada ning seepärast on neid tänu käesoleva määruse ulatusele ja mõjule võimalik paremini saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kooskõlas kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärkide saavutamiseks.
- (34) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ning järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, eelkõige selle artiklit 21, mis keelab igasuguse diskrimineerimise, sealhulgas diskrimineerimise soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu. Liikmesriikide kohtud peavad käesolevat määrust kohaldama nimetatud õigusi ja põhimõtteid järgides.

¹⁹ EÜT L 174, 27.6.2001, lk 25.

²⁰ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

- (35) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokolli artiklite 1 ja 2 kohaselt [on Ühendkuningriik ja Iirimaa teatanud oma soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmises ja kohaldamises]/[ja ilma et see piiraks nimetatud protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Ühendkuningriik ja Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmises ja see ei ole nende suhtes siduv ega kohaldatav].
- (36) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmises ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk

Kohaldamisala ja mõisted

Artikkel 1 *Kohaldamisala*

1. Käesolevat määrust kohaldatakse pärimise suhtes. Seda ei kohaldata maksu-, tolli- ega haldusasjade suhtes.
2. „Liikmesriigid” käesoleva määruse tähenduses on kõik liikmesriigid, välja arvatud Taani[, Ühendkuningriik ja Iirimaa].
3. Käesoleva määruse kohaldamisalast jäetakse välja:
 - (a) füüsiliste isikute õiguslik seisund, peresuhted ning muud sarnase mõjuga suhted;
 - (b) füüsiliste isikute õigus- ja teovõime, ilma et see piiraks artikli 19 lõike 2 punktide c ja d kohaldamist;
 - (c) füüsilise isiku teadmata kadunuks või surnuks tunnistamine;
 - (d) abielu ja sellega samaväärset mõju omavate suhete suhtes kohaldatava vararežiimiga seotud küsimused;
 - (e) ülalpidamiskohustused;
 - (f) õigused ja vara, mis tekivad või lähevad üle muul viisil kui pärimise teel, nagu kinked, mitme isiku ühisvara, mis läheb üle üleelanud isikule, pensioniskeemid, kindlustus- ja muud sarnased lepingud, ilma et see piiraks artikli 19 lõike 2 punkti j kohaldamist;
 - (g) äriühinguõigusega seotud küsimused, nagu äriühingute, ühistute ja muude juriidiliste isikute asutamislepingute ja põhikirjade sätted, mis reguleerivad aktsionäride või osanike aktsiate või osade üleminekut nende surma korral;

- (h) äriühingute, ühistute ja muude juriidiliste isikute lõpetamine, lõppemine ja ühinemine;
- (i) usaldusühingu vormis asutatud fondide (*trust*) loomine, tegevus ja lõpetamine;
- (j) varaga seotud asjaõiguste liigitus ja selliste asjaõiguste registreerimine.

Artikkel 2 *Mõisted*

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) „pärimine” – isiku vara üleminek tema surma korral, olenemata sellest, kas vara ülemineku kohta on koostatud vabatahtlik dokument testamendi või pärimislepingu vormis või läheb vara üle seadusjärgse pärimise teel;
- (b) „kohus” – liikmesriigi kohtuasutus või muu pädev asutus, kes täidab kohtulikke ülesandeid pärimisasjades. Kohtutega võrdsustatakse muud ametiasutused, kes täidavad avaliku võimu volituste alusel kohtuliku pädevusega seotud ülesandeid, mis on sätestatud käesolevas määruses.
- (c) „pärimisleping” – leping, millega vastutasu eest või ilma selleta antakse, muudetakse või tühistatakse õigusi ühe või mitme lepinguosalise tulevase pärandi suhtes;
- (d) „vastastikune testament ” – kahe või enama isiku testament, mis on koostatud ühe dokumendina ning milles isikud teevad korraldusi kolmanda isiku kasuks või nimetavad üksteist vastastikku pärijaks;
- (e) „päritoluliikmesriik” – liikmesriik, kus sõltuvalt asjaoludest on tehtud otsus, kinnitatud või sõlmitud kohtulik kokkulepe või koostatud ametlik dokument;
- (f) „taotluse saanud liikmesriik” – liikmesriik, kus kohtuotsuse, kohtuliku kokkuleppe või ametliku dokumendi täitmist taotletakse;
- (g) „otsus” – liikmesriigi kohtus pärimisasja kohta tehtud otsus, olenemata selle nimetusest, sealhulgas kohtuotsus, lahend, määrus ja täitedokument, samuti kohtusekretäri otsus kohtukulude suuruse kohta;
- (h) „ametlik dokument” – dokument, mis on ametlikult koostatud või registreeritud ametliku dokumendina ning mille:
 - õigsus on seotud dokumendi allkirja ja sisuga ning
 - õigsust on kinnitanud päritoluliikmesriigi avaliku võimu kandja või muu pädev asutus;
- (i) „Euroopa pärimistunnistus” – tunnistus, mille pädev kohus on välja andnud käesoleva määruse IV peatüki kohaselt.

II peatükk

Kohtualluvus

Artikkel 3 Kohtud

Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse liikmesriikide kõikide kohtute suhtes, kuid kohtuväliste asutuste suhtes ainult vastavalt vajadusele.

Artikkel 4 Üldine kohtualluvus

Kui käesolevast määrusest ei tulene teisiti, on pärimisasja lahendamiseks pädev isiku surma hetkel tema alaliseks elukohaks olnud liikmesriigi kohus.

Artikkel 5 Asja üleandmine selle arutamiseks paremaid võimalusi omavale kohtule

1. Kui surnu oli artikli 17 kohaselt valinud oma pärandi suhtes kohaldatavaks õiguseks teatava liikmesriigi õiguse, võib kohus, kuhu on pöördutud artikli 4 kohaselt, menetluse peatada ning soovitada pooltel esitada taotluse asja lahendamiseks surnu valitud liikmesriigi kohtus, kui üks pooltest seda soovib ning kui menetluse alustanud kohus leiab, et kõnealuse liikmesriigi kohtul on paremad võimalused pärimisasja lahendamiseks.
2. Artikli 4 kohaselt pädev kohus määrab tähtaja, mille jooksul tuleb lõike 1 alusel pöörduda kohtusse liikmesriigis, mille õiguse surnu oli valinud. Kui nimetatud tähtaja jooksul kõnealuse liikmesriigi kohtusse ei pöörduta, jätkab asja arutamist menetluse alustanud kohus.
3. Selle liikmesriigi kohus, mille õiguse surnu oli valinud, kinnitab oma pädevust hiljemalt kaheksa nädala jooksul alates kuupäevast, mil pöörduti kohtusse lõike 2 kohaselt. Sellisel juhul loobub kohus, kuhu pöörduti esimesena, viivitamata oma pädevusest. Vastupidisel juhul jätkab kohus, kuhu pöörduti esimesena, asja arutamist.

Artikkel 6 Teisene pädevus

Kui isiku surma hetkel tema alaline elukoht ei asu ELi liikmesriigis, on siiski pädevad asja arutama selle liikmesriigi kohtud, kus asub osa pärandvarast, juhul kui:

- (a) selles liikmesriigis asus isiku eelmine alaline elukoht ning kohtusse pöördumise kuupäevaks ei ole alalise elukoha muutmisest möödunud rohkem kui viis aastat; või

- (b) surnu oli surma hetkel selle liikmesriigi kodanik; või
- (c) pärija või annakusaaja alaline elukoht asub selles liikmesriigis; või
- (d) taotlus käsitleb ainult kõnealust pärandvara.

Artikkel 7 *Vastuhagi*

Artikli 4, 5 või 6 kohaselt asja menetlev kohus on pädev arutama ka vastuhagi, kui see kuulub käesoleva määruse kohaldamisalasse.

Artikkel 8 *Pärandi vastuvõtmise või sellest loobumisega seotud pädevus*

Kui avaldus pärandi või annaku vastuvõtmise või sellest loobumise või pärija või annakusaaja vastutuse piiramise kohta tuleb teha kohtus, on pärija või annakusaaja alaliseks elukohaks oleva liikmesriigi kohtud samuti pädevad nimetatud avaldust vastu võtma.

Artikkel 9 *Vara asukohariigi kohtute pädevus*

Kui vara asukohaliikmesriigi õiguse kohaselt peavad nimetatud liikmesriigi kohtud võtma asjaõiguslikke meetmeid seoses vara ülemineku või vara või selle omandiõiguse ülemineku kandmisega kinnistusregistrisse, on kõnealuse liikmesriigi kohtud pädevad nimetatud meetmeid võtma.

Artikkel 10 *Kohtusse pöördumine*

Käesoleva peatüki kohaldamisel loetakse, et isik on kohtusse pöördunud:

- (a) kuupäeval, mil kohtule esitatakse hagiavaldus või sellega võrdväärne dokument, tingimusel et hageja on pärast seda võtnud vajalikud meetmed, et nimetatud dokument kostjale kätte toimetada, või
- (b) kui dokument tuleb kätte toimetada enne kohtule esitamist, siis kuupäeval, mil kättetoimetamise eest vastutav asutus selle kätte saab, tingimusel et hageja on pärast seda võtnud vajalikud meetmed, et dokument kohtule esitada.

Artikkel 11 *Kohtualluvuse kontrollimine*

Kui liikmesriigi kohtusse on pöördutud küsimuses, mis käesoleva määruse kohaselt ei ole tema pädevuses, teatab kohus omal algatusel, et ta ei ole pädev asja arutama.

Artikkel 12
Nõuetekohasuse kontrollimine

1. Kui kostja alaline elukoht on muus riigis kui menetluse algatamise kohaks olev liikmesriik ning ta ei ilmu asja arutamisele, peatab pädev kohus menetluse, kuni on tõendatud, et kostjal on olnud võimalus hagiavaldus või sellega võrdväärne dokument kätte saada piisavalt aegsasti, et korraldada enda kaitset või kui on tõendatud, et selleks on võetud kõik vajalikud meetmed.
2. Käesoleva artikli lõike 1 asemel kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta määruse (EÜ) nr 1393/2007 (kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamise kohta tsiviil- ja kaubandusajades)²¹ artiklit 19, kui hagiavaldus või sellega võrdväärne dokument tuli toimetada ühest liikmesriigist teise nimetatud määruse kohaselt.
3. Kui määruse (EÜ) nr 1393/2007 sätteid ei saa kohaldada, kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusajade kohtu- ja kohtuväliste dokumentide välisriikides kätteandmist käsitleva 15. novembri 1965. aasta Haagi konventsiooni artiklit 15, kui hagiavaldus või sellega võrdväärne dokument tuli toimetada välisriiki nimetatud konventsiooni kohaselt.

Artikkel 13
Seotud menetlused

1. Kui eri liikmesriikide kohtutes algatavad sama eseme ja alusega hagide põhjal menetluse ühed ja samad pooled, peatab kohus, kellele hagi esitati hiljem, poolelioleva menetluse omal algatusel seniks, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena.
2. Kui on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena, loobub kohus, kellele hagi on esitatud hiljem, pädevusest esimese kohtu kasuks.

Artikkel 14
Seotud menetlused

1. Kui eri liikmesriikide kohtutes on lahendamisel omavahel seotud hagi, võivad oma menetluse peatada kõik kohtud peale selle, kuhu pöörduti esimesena.
2. Kui nimetatud menetlused on pooleli esimese astme kohtus, võivad kõik kohtud peale selle, kuhu pöörduti esimesena, ühe poole taotlusel pädevusest loobuda, kui kohus, kuhu pöörduti esimesena, on kõnealustes menetlustes pädev ja kui asjaomase riigi õigusaktid võimaldavad neid menetlusi liita.
3. Menetlused loetakse seotuks käesoleva artikli tähenduses, kui nad on sedavõrd tihedalt seotud, et eri menetlustest tulenevate vastuoluliste otsuste ohu vältimiseks tuleks neid menetleda ning nende üle otsustada üheaegselt.

²¹ ELT L 324, 10.12.2007, lk 79.

Artikkel 15
Ajutised meetmed ja kaitsemeetmed

Liikmesriigi õigusasutuste kaudu võib taotleda selle liikmesriigi õigusaktidega ette nähtud ajutiste meetmete, sealhulgas kaitsemeetmete rakendamist isegi juhul, kui käesoleva määruse kohaselt on asja sisuliseks arutamiseks pädev teise liikmesriigi kohus.

III peatükk

Kohaldatav õigus

Artikkel 16
Üldreegel

Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse kõikide pärandiga seotud küsimuste suhtes selle riigi õigust, kus asus surnu alaline elukoht tema surma hetkel.

Artikkel 17
Valikuvabadus

1. Isik võib kõikide oma pärandiga seotud küsimuste suhtes kohaldatavaks õiguseks valida selle riigi õiguse, mille kodanik ta on.
2. Kohaldatav õigus peab olema sõnaselgelt kindlaks määratud surma puhuks tehtud korraldusena vormistatud avalduses.
3. Nimetatud määranguga nõusoleku vormi ja sisulist kehtivust reguleerib valitud õigus.
4. Kui kohaldatava õiguse valiku kohta korraldusi teinud isik soovib nimetatud korraldust muuta või tühistada, peab muudatus või tühistamine vastama surma puhuks tehtud korralduste muutmise või tühistamise suhtes kohaldatavatele vorminõuetele.

Artikkel 18
Pärimisleping

1. Isiku pärandit käsitleva lepingu suhtes kohaldatakse õigust, mida käesoleva määruse kohaselt oleks kohaldatud isiku pärandi suhtes juhul, kui ta oleks surnud lepingu sõlmimise päeval. Kui nimetatud õiguse kohaselt ei ole leping kehtiv, tunnistatakse tema kehtivust siiski juhul, kui ta on kehtiv selle õiguse kohaselt, mis isiku surma hetkel kuulub tema pärandi suhtes kohaldamisele käesoleva määruse kohaselt. Sellisel juhul kohaldatakse lepingu suhtes viimasena nimetatud õigust.
2. Mitme isiku pärandit käsitlev leping on sisuliselt kehtiv ainult juhul, kui selle kehtivust tunnistatakse vastavalt õigusele, mis artikli 16 kohaselt oleks kuulunud kohaldamise ühe lepinguosalise isiku pärandi suhtes, kui ta oleks surnud lepingu

sõlmimise päeval. Kui leping on kehtiv ainult ühe lepinguosalise isiku pärandi suhtes kohaldatava õiguse kohaselt, kohaldatakse nimetatud õigust. Kui leping on kehtiv mitme lepinguosalise isiku pärandi suhtes kohaldatava õiguse kohaselt, kohaldatakse lepingu suhtes õigust, millega leping on kõige tihedamalt seotud.

3. Lepinguosalisel võivad lepingu suhtes kohaldatavaks õiguseks määrata õiguse, mille isik või üks lepinguosalistest isikutest oleks võinud valida vastavalt artiklile 17.
4. Käesolevas artiklis sätestatud õiguse kohaldamine ei mõjuta nende isikute õigusi, kes ei ole lepinguosalisel ning kellel artiklis 16 või 17 sätestatud õiguse kohaselt on õigus sundosale või muu õigus, millest lepinguosaline isik ei saa teda ilma jätta.

Artikkel 19 *Kohaldatava õiguse ulatus*

1. III peatüki kohaselt kindlaks määratud õigus reguleerib kõiki pärandiga seotud küsimusi pärandi avanemisest kuni pärandvara lõpliku üleandmiseni õigustatud isikutele.
2. Eelkõige reguleerib nimetatud õigus järgmist:
 - (a) pärandi avanemise põhjused, aeg ja koht;
 - (b) pärijate ja annakusaajate õigus pärida, sealhulgas üleelanud abikaasa pärimisõigused, nimetatud isikute pärandiosade kindlaksmääramine, kohustused, mille pärandaja on neile määranud ning muud pärandiga seotud õigused, mis tulenevad pärandaja surmast;
 - (c) pärimisvõime;
 - (d) pärimisvõimetuse või pärandvara käsutamise võimetuse põhjused;
 - (e) pärandist ilmajätmine ja pärimiskõlbmatus;
 - (f) pärandisse kuuluva vara ja õiguste üleminek pärijatele ja annakusaajatele, sealhulgas pärandi või annaku vastuvõtmise või sellest keeldumise tingimused ja tagajärjed;
 - (g) pärijate, testamenditäitjate ja muude pärandi hooldajate volitused eelkõige seoses vara müügi ning võlausaldajate nõuete rahuldamisega;
 - (h) vastutus pärandvarasse kuuluvate võlgade eest;
 - (i) pärandvara vabalt kasutatav osa, sundosad ning muud pärandvara vaba käsutamise piirangud, sealhulgas pärandiosad, mille õigus- või muu asutus arvab pärandvarast maha surnu lähedaste kasuks;
 - (j) pärandiosade suurendamine või vähendamine kingete võrra ning kingete arvessevõtmine pärandiosade arvutamisel;
 - (k) surma puhuks tehtud korralduste kehtivus, tõlgendamine, muutmine ja tühistamine, v.a nimetatud korralduste vormiline kehtivus;

- (l) pärandvara jagamine.

Artikkel 20

Vastuvõtmise või loobumise vormiline kehtivus

Ilma et see piiraks artikli 19 kohaldamist, on pärandi või annaku vastuvõtmine või sellest loobumine ning pärija või annakusaaja vastutuse piiramist käsitlev avaldus kehtiv ka siis, kui see vastab pärija või annakusaaja alaliseks elukohaks oleva riigi õiguses sätestatud tingimustele.

Artikkel 21

Vara asukohariigi õiguse kohaldamine

1. Pärandi suhtes kohaldatav õigus ei takista kohaldamast vara asukohariigi õigust juhul, kui sellega nähakse pärandi või annaku vastuvõtmise või sellest loobumise jaoks ette rohkem vorminõudeid kui pärandi suhtes kohaldatava õigusega.
2. Pärandi suhtes kohaldatav õigus ei takista kohaldamast vara asukohaliikmesriigi õigust juhul, kui:
 - (a) selle kohaselt peab pärandvara valitsema ja testamendi täitma pärandi hooldaja või testamenditäitja, kelle on määranud nimetatud liikmesriigi ametiasutus. Isikud, kellele pärijate, annakusaajate, testamenditäitjate või pärandi hooldajate hulgast võidakse teha ülesandeks pärandvara valitsemine ja testamendi täitmine määratakse kindlaks pärandi suhtes kohaldatava õigusega;
 - (b) selle kohaselt peavad õigustatud isikud enne pärandvara lõplikku üleandmist tasuma pärandiga seotud maksud.

Artikkel 22

Pärandvara käsitlevad erisätted

Käesoleva määru alusel kohaldatav õigus ei mõjuta pärandvara käsitlevaid erisätteid, mida teatavat liiki kinnisvara, äriühingute või muud erilist liiki vara suhtes kohaldatakse selle majandusliku, perekondliku või ühiskondliku otstarbe tõttu vara asukohaliikmesriigi õiguse kohaselt, kui nimetatud erisätted kuuluvad selle liikmesriigi õiguse kohaselt kohaldamisele olenemata sellest, millist õigust pärandi suhtes kohaldatakse.

Artikkel 23

Samaaegsed surmajuhtumid

Kui kaks või enam isikut, kelle pärandi suhtes kohaldatakse erinevate riikide õigust, surevad tingimustes, kus ei ole võimalik kindlaks teha nende suremise järjekorda ning nimetatud riikide õiguses reguleerivad sellist olukorda vastukäivad sätted või on selline olukord reguleerimata, ei ole ühelgi nimetatud isikutest õigusi teise isiku või teiste isikute pärandi suhtes.

Artikkel 24
Pärijate puudumine

Kui käesoleva määruse alusel kohaldamisele kuuluva õiguse kohaselt ei ole surma puhuks tehtud korraldusega määratud pärijaid ega annakusaajaid ning puuduvad füüsilistest isikutest seadusjärgsed pärijad, ei takista nimetatud õigus liikmesriiki või selle õiguse kohaselt määratud asutust võtmast enda valdusse liikmesriigi territooriumil asuvat pärandvara.

Artikkel 25
Üldine kohaldatavus

Käesoleva määruse alusel kindlaks määratud õigust kohaldatakse ka juhul, kui tegemist ei ole liikmesriigi õigusega.

Artikkel 26
Tagasisaade ja edasiviide

Kui käesoleva määruse alusel kuulub kohaldamisele teatava riigi õigus, kohaldatakse selle riigi õigusnorme, välja arvatud rahvusvahelise eraõiguse normid.

Artikkel 27
Avalik kord

1. Käesoleva määrusega kindlaksmääratud õiguse sätte võib jätta kohaldamata üksnes siis, kui see on vastuolus kohtu asukohariigi avaliku korraga.
2. Eelkõige ei saa käesoleva määruse alusel kindlaks määratud õiguse kohaldamist lugeda kohtu asukohariigi avaliku korraga vastuolus olevaks ainult sellepärast, et selle sundosa käsitlevad sätted erinevad kohtu asukohariigis kehtivatest sätetest.

Artikkel 28
Mitme õiguskorraga riigid

1. Kui riik koosneb mitmest territoriaalüksusest, millest igaühes kehtivad pärimisasjade suhtes eri õigusnormid, loetakse käesoleva määruse alusel kohaldatava õiguse kindlakstegemisel iga territoriaalüksust omaette riigiks.
2. Liikmesriigid, mille eri territoriaalüksustes kehtivad pärimisasjade suhtes eri õigusnormid, ei ole kohustatud kohaldama käesolevat määrust selliste kohtualluvuskonfliktide suhtes, mis hõlmavad ainult nimetatud territoriaalüksusi.

IV peatükk

Tunnustamine ja täitmine

Artikkel 29 *Otsuse tunnustamine*

Käesoleva määruse kohaselt tehtud otsuseid tunnustatakse kõikides liikmesriikides ilma ühegi erimenetlusest.

Otsuse vaidlustamise korral võib huvitatud pool, kes põhiküsimusena nõuab otsuse tunnustamist, taotleda selle tunnustamise kinnitamist määruse (EÜ) nr 44/2001 artiklites 38–56 ettenähtud menetluse kohaselt. Kui tunnustamist nõutakse liikmesriigi kohtus menetluses oleva asja arutamise käigus lisaküsimusena, on see kohus pädev tegema tunnustamist käsitlevat otsust.

Artikkel 30 *Tunnustamata jätmise põhjused*

Otsus jäetakse tunnustamata järgmistel põhjustel:

- (a) kui tunnustamine on ilmselgelt vastuolus avaliku korraga, mis kehtib taotluse saanud liikmesriigis, kusjuures avaliku korraga seotud kaalutlusi ei tohi kohaldada kohtualluvust käsitlevate sätete suhtes;
- (b) kui see on tehtud tagaselja ning kostjale ei olnud hagiavaldust või sellega võrdväärset dokumenti kätte toimetatud piisavalt aegsasti ja sellisel viisil, et ta oleks saanud korraldada enda kaitset, välja arvatud juhul, kui kostja ei kaevanud otsust edasi, kuigi tal oli selleks võimalus;
- (c) kui see on vastuolus otsusega, mis on tehtud taotluse saanud liikmesriigis samu menetlusosalisi hõlmavas asjas;
- (d) kui see on vastuolus otsusega, mis on teises liikmesriigis või kolmandas riigis varem tehtud sama eseme ja alusega hagi põhjal samu menetlusosalisi hõlmavas asjas, kui varasem otsus vastab tunnustamiseks vajalikele tingimustele taotluse saanud liikmesriigis.

Artikkel 31 *Sisulise läbivaatamise keeld*

Ühelgi juhul ei vaadata välisriigis tehtud otsust sisuliselt läbi.

Artikkel 32
Menetluse peatamine

Kui liikmesriigi kohtus taotletakse teises liikmesriigis tehtud otsuse tunnustamist, võib kohus menetluse peatada, kui otsus on tavakorras edasi kaevatud.

Artikkel 33
Otsuse täitmisele pööratavus

Liikmesriigis tehtud otsust, mis on täitmisele pööratav, ning kohtulikku kokkulepet täidetakse teistes liikmesriikides määruse (EÜ) nr 44/2001 artiklite 38–56 ja 58 kohaselt.

V peatükk

Ametlikud dokumendid

Artikkel 34
Ametliku dokumendi tunnustamine

Liikmesriigis koostatud ametlikku dokumenti tunnustatakse teistes liikmesriikides, välja arvatud juhul, kui selle kehtivus vaidlustatakse päritoluliikmesriigis kehtiva korra kohaselt, ning tingimusel, et dokumendi tunnustamine ei ole vastuolus avaliku korra normidega taotluse saanud liikmesriigis.

Artikkel 35
Ametliku dokumendi täitmisele pööratavus

Liikmesriigis koostatud ning täitmisele pööratav ametlik dokument tunnustatakse teises liikmesriigis täitmisele pööratavaks vastava taotluse alusel määruse (EÜ) nr 44/2001 artiklites 38–57 sätestatud korras. Kohus, kellele asi edasi kaevatakse käesoleva määruse artiklite 43 või 44 alusel, võib täitmisele pööratavust kinnitava avalduse tegemisest keelduda või selle tühistada ainult juhul, kui ametliku dokumendi täitmine on ilmselgelt vastuolus taotluse saanud liikmesriigi avaliku korraga või kui ametliku dokumendi kehtivus on vaidlustatud selle päritoluliikmesriigi kohtus.

VI peatükk

Euroopa pärimistunnistus

Artikkel 36
Euroopa pärimistunnistuse loomine

1. Käesoleva määrusega luuakse Euroopa pärimistunnistus, mis tõendab pärija või annakusaaja õigusi ning testamenditäitja või pärandvara valitseva kolmanda isiku

volitusi. Tunnistuse annab välja käesoleva peatüki kohaselt pädev asutus kooskõlas õigusega, mida kohaldatakse pärandi suhtes käesoleva määruse III peatüki kohaselt.

2. Euroopa pärimistunnistuse kasutamine ei ole kohustuslik. Tunnistus ei asenda riiklikke menetlusi. Sellegipoolest tunnustatakse tunnistuse õiguslikku toimet ka liikmesriigis, mille asutus on selle käesoleva peatüki kohaselt välja andnud.

Artikkel 37

Tunnistuse väljaandmise pädevus

1. Tunnistus antakse taotluse alusel välja isikutele, kellel on vaja põhjendada oma õigusi pärija või annakusaajana või oma volitusi testamenditäitja või pärandi kolmandast isikust hooldajana.
2. Tunnistuse koostab selle liikmesriigi pädev kohus, mille kohtud on pädevad artiklite 4, 5 ja 6 kohaselt.

Artikkel 38

Taotluse sisu

1. Isik, kes taotleb pärimistunnistuse väljaandmist, esitab I lisas esitatud vormis järgmised andmed, kui need on talle teada:
 - (a) andmed surnu kohta: nimi, eesnimed, sugu, perekonnaseis, kodakondsus, võimaluse korral isikukood, viimase alalise elukoha aadress, surmakuupäev ja -koht.
 - (b) andmed taotluse esitaja kohta: nimi, eesnimed, sugu, kodakondsus, võimaluse korral isikukood, aadress, sugulus- või hõimlussuhe surnuga;
 - (c) faktilised või õiguslikud asjaolud, millel põhinevad taotleja õigused pärija, pärandi hooldaja ja/või testamenditäitjana. Kui taotlejale on teada pärandaja surma puhuks tehtud korraldusi, tuleb taotlusele lisada nende koopia;
 - (d) kas taotleja astub teiste pärijate või annakusaajate asemele; kui jah, siis peab ta esitama tõendid nende surma või muude asjaolude kohta, mis ei võimalda neil pärandit vastu võtta;
 - (e) kas surnu oli sõlminud abielulepingu. Kui jah, siis peab taotleja lisama taotlusele abielulepingu koopia;
 - (f) kas taotleja andmetel on pärimisõigusi vaidlustatud.
2. Taotleja peab esitatud andmete õigsust tõendama ametlike dokumentidega. Kui nimetatud dokumente ei ole võimalik esitada või kui nende esitamine on seotud ebaproportsionaalselt suurte raskustega, võib esitada muus vormis tõendeid.
3. Pädev kohus võtab asjakohaseid meetmeid esitatud andmete õigsuse kindlakstegemiseks. Kui see on kohtu asukohariigi õiguse kohaselt lubatud, nõuab kohus andmete esitamist vande all.

Artikkel 39
Osaline tunnistus

Osalist tunnistust võib taotleda ja selle välja anda järgmiste asjaolude tõendamiseks:

- (a) iga pärija või annakusaaja õigused ning neile kuuluv pärandiosa;
- (b) teatava pärandvara osa pärimise käik, kui see on pärandi suhtes kohaldatava õiguse kohaselt lubatud;
- (c) pärandvara valitsemine.

Artikkel 40
Tunnistuse väljaandmine

1. Tunnistus antakse välja ainult juhul, kui pädev kohus on veendunud, et taotluse aluseks olevad faktid on tõendatud. Pädev kohus annab tunnistuse välja viivitamata.
2. Pädev kohus uurib omal algatusel taotleja esitatud andmetes, dokumentides ja muudes tõendites sisalduvaid fakte ning kogub muid tõendeid, kui see tundub vajalik.
3. Käesoleva peatüki kohaldamise eesmärgil võimaldavad liikmesriigid teiste liikmesriikide pädevatele kohtutele juurdepääsu oma riigi perekonnaseisuregistritele, pärandit või surnu perekonna abieluvararežiimi käsitlevaid dokumente või andmeid sisaldavatele registritele ning kinnistusregistritele.
4. Tunnistust välja andev kohus võib välja kutsuda huvitatud isikuid ja võimalikke pärandi hooldajaid ja testamenditäitjaid ning teha avaldusi, mille eesmärk on kutsuda muid võimalikke pärandi suhtes õigustatud isikuid üles kaitsma oma õigusi.

Artikkel 41
Tunnistuse sisu

1. Euroopa pärimistunnistus antakse välja II lisas esitatud tüüpvormi kohaselt.
2. Euroopa pärimistunnistuses märgitakse:
 - (a) tunnistuse välja andnud kohus, faktilised ja õiguslikud asjaolud, mille alusel kohus loeb ennast pädevaks tunnistust välja andma ning väljaandmise kuupäev;
 - (b) andmed surnu kohta: nimi, eesnimed, sugu, perekonnaseis, kodakondsus, võimaluse korral isikukood, viimase alalise elukoha aadress, surmakuupäev ja -koht.
 - (c) surnu võimalikud abielulepingud;
 - (d) käesoleva määruse alusel pärandi suhtes kohaldamisele kuuluv õigus ning selle kindlaksmääramise aluseks olnud faktilised ja õiguslikud asjaolud;
 - (e) faktilised ning õiguslikud asjaolud, millel põhinevad pärijate, annakusaajate, testamenditäitjate ning pärandi kolmandast isikust hooldajate õigused ja/või

volitused: seadusjärgne pärimine ja/või pärimine testamendi ja/või pärimislepingu alusel;

- (f) andmed taotluse esitaja kohta: nimi, eesnimed, sugu, kodakondsus, võimaluse korral isikukood, aadress, sugulus- või hõimlussuhe surnuga;
- (g) võimaluse korral andmed iga pärija tahteavalduse kohta seoses pärandi vastuvõtmisega;
- (h) kui pärijaid on mitu, siis iga pärija pärandiosa ning võimaluse korral nimekiri varast ja õigustest, mis on määratud teatavale pärijale;
- (i) nimekiri varast ja õigustest, mis lähevad üle annakusaajatele pärandi suhtes kohaldatava õiguse kohaselt;
- (j) pärijate õiguste piirangud, mis tulenevad III peatüki alusel pärandi suhtes kohaldatavast õigusest ja/või testamendi või pärimislepingu korraldustest;
- (k) nimekiri pärandvaraga seotud toimingutest, mida pärija, annakusaaja, testamenditäitja ja/või pärandi hooldaja võib sooritada pärandi suhtes kohaldatava õiguse kohaselt.

Artikkel 42

Euroopa pärimistunnistuse õiguslik toime

1. Euroopa pärimistunnistust tunnustatakse kõikides liikmesriikides täielikult kui dokumenti, mis tõendab pärijate ja annakusaajate õigusi ning testamenditäitjate ja pärandi kolmandast isikust hooldajate volitusi.
2. Tunnistuse sisu loetakse kõikides liikmesriikides õigeks kuni tunnistuse kehtivusaja lõpuni. Eeldatakse, et isikul, kes on tunnistuses märgitud pärija, annakusaaja, testamenditäitja või pärandi hooldajana, on õigus pärandile või tunnistuses nimetatud volitused pärandvara valitseda ning et puuduvad muud kui tunnistuses märgitud tingimused ja piirangud.
3. Selline isik, kes teostab makse või annab üle vara tunnistuse omanikule, kellel on tunnistuse alusel õigus nimetatud toiminguteks, vabastatakse vastutusest, kui ta ei teadnud, et tunnistuse sisu ei vasta tegelikkusele.
4. Sellist isikut, kes on pärandvara saanud tunnistuse omanikult, kellel tunnistusele lisatud nimekirja kohaselt on õigus kõnealust pärandvara käsutada, loetakse olevat pärandvara saanud selle käsutamiseks volitatud isikult, kui ta ei teadnud, et tunnistuse sisu ei vasta tegelikkusele.
5. Tunnistus kehtib dokumendina, mille alusel võib teha pärandvara omandamist käsitlevaid kandeid või kannete muudatusi vara asukohaliikmesriigi avalikes registrites. Kannete muutmine toimub registrit pidava liikmesriigi õigusega kehtestatud korras ning sellel on nimetatud õiguses sätestatud õiguslik toime.

Artikkel 43

Euroopa pärimistunnistuse parandamine, kehtivuse peatamine ja tühistamine

1. Tunnistuse originaali säilitatakse selle välja andnud kohtus, kes esitab sellest ühe või mitu tõestatud ärakirja taotlejale või isikutele, kellel selleks on õigustatud huvi.
2. Tõestatud ärakirjal on artiklis 42 sätestatud õiguslik toime kolme kuu jooksul. Nimetatud tähtaja möödumisel peab tunnistuse omanik või muu huvitatud isik taotlema tunnistuse välja andnud kohtult oma pärimisõiguste teostamiseks uut tõestatud ärakirja.
3. Tunnistuse välja andnud kohus on kohustatud huvitatud isiku taotlusel või omal algatusel:
 - (a) parandama tunnistuses esinevaid olulisi vigu;
 - (b) tegema tunnistusele märke selle kehtivuse peatamise kohta, kui tunnistuse vastavus tegelikkusele on vaidlustatud;
 - (c) tunnistuse tühistama, kui on tõendatud, et see ei vasta tegelikkusele.
4. Tunnistuse välja andnud kohus teeb selle originaalile märke tunnistuse parandamise, selle kehtivuse peatamise või tühistamise kohta ning teatab sellest taotleja(te)le.

Artikkel 44

Kaebuste esitamise kord

Iga liikmesriik kehtestab korra kaebuste esitamiseks tunnistuse väljaandmise või sellest keeldumise, tunnistuse parandamise, selle kehtivuse peatamise või tühistamise otsuse peale.

VII peatükk

Üld- ja lõppsätted

Artikkel 45

Seos kehtivate rahvusvaheliste konventsioonidega

1. Ilma et see piiraks liikmesriikidele asutamislepingu artiklist 307 tulenevaid kohustusi, ei mõjuta käesolev määrus selliste kahe- või mitmepoolsete konventsioonide kohaldamist, mille osalisteks käesoleva määruse vastuvõtmise ajal on üks või mitu liikmesriiki ning mis käsitlevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimusi.
2. Ilma et see piiraks lõikes 1 sätestatud, on käesolev määrus liikmesriikidevahelistes suhetes ülimuslik konventsioonide suhtes, mis käsitlevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimusi ning milles liikmesriigid osalevad.

Artikkel 46
Avalikustamisele kuuluv teave

Liikmesriigid esitavad tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku kaudu oma riigi pärimisõigust käsitlevate õigusaktide ja menetluste kirjelduse ning tekstid, et need saaks teha avalikult kättesaadavaks. Liikmesriigid teatavad kõikidest hilisematest muudatustest nimetatud õigusaktides või menetlustes.

Artikkel 47
Vormide muutmine

Artiklites 38 ja 41 nimetatud vorme muudetakse artikli 48 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

Artikkel 48
Komitee

1. Komisjoni abistab määruse (EÜ) nr 44/2001 artikli 75 alusel loodud komitee.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 3 ja 7, võttes arvesse kõnealuse otsuse artiklis 8 sätestatud.

Artikkel 49
Läbivaatamisklausel

Komisjon esitab hiljemalt [kuupäev] Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta. Vajaduse korral lisatakse aruandele ettepanekud käesoleva määruse kohandamiseks.

Artikkel 50
Üleminekusätted

1. Käesolevat määrust kohaldatakse pärast selle kohaldamise alguskuupäeva surnud isikute pärandi suhtes.
2. Kui surnu oli enne käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva kindlaks määranud oma pärandi suhtes kohaldatava õiguse, loetakse selline määrang kehtivaks, kui see vastab artiklis 17 sätestatud tingimustele.
3. Kui pärimislepingu osalised olid enne käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva kindlaks määranud pärimislepingu suhtes kohaldatava õiguse, loetakse selline määrang kehtivaks, kui see vastab artiklis 18 sätestatud tingimustele.

Artikkel 51
Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust kohaldatakse alates [ühe aasta möödumisest selle jõustumise kuupäevast].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepinguga.

Brüssel, [kuupäev]

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

TÕESTATUD KOOPIA
Peasekretäri nimel

Jordi AYET PUIGARNAU
Kantsleii juhataja

I LISA: MÄÄRUSE ARTIKLIS 38 NIMETATUD TAOTLUS

EUROOPA PÄRIMISTUNNISTUSE TAOTLUS

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse [...] (pärimisasjade kohta)²² artikkel 36 ja järgnevad artiklid)

1. Liikmesriik

BE ☐ BG ☐ CZ ☐ DE ☐ EE ☐ [IE ☐] EL ☐ ES ☐ FR ☐ IT ☐ CY ☐ LV ☐ LT ☐ LU ☐ HU ☐ MT ☐
☐ NL ☐ AT ☐ PL ☐ PT ☐ RO ☐ SI ☐ SK ☐ FI ☐ SE ☐ [UK ☐]

2. Surnu andmed

2.1. Nimi:

2.2. Eesnimed:

2.3. Sugu:

2.4. Perekonnaseis:

2.5. Kodakondsus:

2.6. Isikukood*:

2.7. Surmakuupäev:

2.8. Surmakoht:

Viimase alalise elukoha aadress:

2.9. Tänav ja majanumber / postkast:

²² ELT L [...]

2.10. Linn või asula ja sihtnumber:

2.11. Riik:

3. Taotleja andmed:

3.1. Nimi:

3.2. Eesnimed:

3.3. Sugu:

3.4. Kodakondsus:

3.5. Isikukood*:

3.6. Tänav ja majanumber / postkast:

3.7. Linn või asula ja sihtnumber:

3.8. Telefon:

3.9. E-post:

3.10. Sugulus- või hõimlussuhe surnuga*:

*** kui see on olemas või teada.**

4. Lisateave:

4.1. Pärimisõiguse aluseks olevad faktilised ja õiguslikud asjaolud:

4.2. Testamenditäitja ja/või pärandi hooldaja õiguste aluseks olevad faktilised ja õiguslikud asjaolud:

4.3. Kas surnu oli teinud korraldusi oma surma puhuks? jah ☐ ei ☐

Kui vastasite jaatavalt, lisage palun surma puhuks tehtud korraldused.*

4.4. Kas surnu oli sõlminud abielulepingu? jah ☐ ei ☐

Kui vastasite jaatavalt, lisage palun abieluleping.*

4.5. Kas Te pärite teiste pärijate või annakusaajate asemel?jah ☐ ei ☐

Kui vastasite jaatavalt, lisage palun tõendid nende surma või muude asjaolude kohta, mis ei võimalda neil pärandit vastu võtta.*

4.6. Kas Teie andmetel on pärimisõigusi vaidlustatud? jah ☐ ei ☐

Kui vastasite jaatavalt, lisage palun vaidlustamist käsitlev teave.*

4.7. Palun lisage taotlusele surnu kõikide sugulaste nimekiri, kus on märgitud nende nimi, eesnimed, sugulussuhe surnuga, sünnikuupäev, kodakondsus ja aadress.

* Kui võimalik, esitage ametlikud dokumendid või nende tõestatud koopiad.

Kinnitan, et mulle teadaolevalt on minu esitatud andmed õiged.*

Kuupäev:

Allkiri:

* Kui kohaldatakse artikli 38 lõiget 3 ning andmeid esitatakse vande all.

II LISA: ARTIKLIS 41 NIMETATUD EUROOPA PÄRIMISTUNNISTUS

EUROOPA PÄRIMISTUNNISTUS

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse [...] (pärimisasjade kohta)²³ artikkel 41)

1. Liikmesriik, mille kohus on taotluse välja andnud

BE ☐ BG ☐ CZ ☐ DE ☐ EE ☐ [IE ☐] EL ☐ ES ☐ FR ☐ IT ☐ CY ☐ LV ☐ LT ☐ LU ☐ HU ☐ MT ☐
NL ☐ AT ☐ PL ☐ PT ☐ RO ☐ SI ☐ SK ☐ FI ☐ SE ☐ [UK ☐]

2. Kohtu andmed

2.1. Pädev kohus määruse järgmise artikli kohaselt:

artikkel 4 ☐ artikkel 5 ☐ artikkel 6 ☐

2.2. Kontaktisik:

2.3. Aadress:

3. Surnu andmed

3.1. Nimi:

3.2. Eesnimed:

3.3. Sugu:

3.4. Perekonnaseis:

²³ ELT L [...]

3.5. Kodakondsus:

3.6. Isikukood*:

3.7. Surmakuupäev:

3.8. Surmakoht:

Viimase alalise elukoha aadress:

3.9. Tänav ja majanumber / postkast:

3.10. Linn või asula ja sihtnumber:

3.11. Riik:

3.12. Abielulepingud:

3.13. Pärandi suhtes kohaldatav õigus:

4. Taotleja andmed:

4.1. Nimi:

4.2. Eesnimed:

4.3. Sugu:

4.4. Kodakondsus:

4.5. Isikukood*:

4.6. Tänav ja majanumber / postkast:

4.7. Linn või asula ja sihtnumber:

4.8. Telefon:

4.9. E-post:

4.10. Sugulus- või hõimlussuhe surnuga*:

* kui see on olemas või teada.

5. Pärija õiguste tõendamine

5.1. Käesolev dokument tõendab pärija õigust pärandile jah ☐ ei ☐

5.2. Pärijate nimekiri*:

Nimi	Eesnimed	Sünnikuupäev	Pärandiosa	Piirangud

* vajaduse korral kasutage lisalehti.

5.3. Kas pärija on seadnud tingimusi pärandi vastuvõtmiseks (nt pärandvara inventuuri nõue)?
jah ☐ ei ☐

Kui vastasite jaatavalt, lisage palun eraldi lehel nimetatud tingimuste kirjeldus ja õiguslik toime.

5.4. Nimekiri varast ja õigustest, mis on määratud teatavale pärijale:*

Nimi	Eesnimed	Vara või õiguse kirjeldus

* vajaduse korral kasutage lisalehti.

6. Annakusaaja õiguste tõendamine

6.1. Käesolev dokument tõendab annakusaaja õigust annakule jah ☐ ei ☐

6.2. Annakusaajate nimekiri*:

Nimi	Eesnimed	Sünnikuupäev	Õigus(ed) või vara, mis on surma puhuks tehtud korraldusega määratud annakusaajale

* vajaduse korral kasutage lisalehti.

7. Pärandi hooldaja ja/või testamenditäitja õiguste tõendamine

7.1. Käesolev dokument tõendab pärandi hooldaja õigust pärandvara valitseda jah ☐ ei ☐

7.2. Käesolev dokument tõendab testamenditäitja õigust testamenti täita jah ☐ ei ☐

7.3. Kirjeldage palun pärandi hooldaja ja/või testamenditäitja õiguste iseloomu ja õiguslikku alust ning lisage näidisloetelu toimingutest, mille sooritamiseks nad on volitatud nimetatud õiguste alusel: